

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

Aleksandra Wiktorow

Warszawa, 18.07.2018 r.

RF/ 186/AD/18

Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej

ul. Wiejska 6
00-902 Warszawa

Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo z 28 czerwca 2018 r., BPS.DKS.KU.0401.15.2018 zawierające prośbę o wyrażenie opinii w przedmiocie projektu ustawy o świadczeniu usług w zakresie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych (druk senacki nr 862) uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych uwag.

Niejasna jest definicja doradcy odszkodowawczego. W uzasadnieniu jest mowa, że ustawa ma objąć również adwokatów i radców prawnych. Zdaniem Rzecznika skłania to zastanowienia, dlaczego ustawa nie miałaby obejmować rzeczoznawców, biur rachunkowych i lekarzy, którzy np. opracowują dla poszkodowanych opinie dotyczące roszczeń i ich wysokości. Zaproponowana definicja faktycznie w praktyce mogłaby rodzić wątpliwości, które podmioty podlegałyby regulacjom ustawy.

Przewidziany w projekcie obowiązek posiadania ochrony ubezpieczenia OC przez kancelarie nie został opatrzony sankcją za jego niewykonanie. W przypadku ubezpieczenia obowiązkowego sankcja za niespełnienie obowiązku stanowi nieodzowny element regulacji.

Rzecznik jest zwolennikiem stworzenia zabezpieczenia finansowego na rzecz klientów kancelarii odszkodowawczych, ale niekoniecznie w formie obowiązkowego ubezpieczenia OC. Nie można wykluczyć, że ze strony ubezpieczycieli pojawią się stawki zaporowe powodujące trudność spełnienia tego obowiązku. Nie jest też chyba najszczęśliwszym rozwiązaniem, aby zakłady ubezpieczeń, które niejednokrotnie znajdują się na pozycji oponenta kancelarii miałyby wpływ na prawo do funkcjonowania takiego podmiotu. Dlatego też Rzecznik dopuszcza również możliwość zabezpieczenia w formie gwarancji bankowej, czy też wprowadzenia rachunków powierniczych, na które trafiałyby wypłacane świadczenia, tak, aby nie leżały wyłącznie na kontach kancelarii, bez kontroli ze strony klienta. Najlepszym rozwiązaniem –zabezpieczającym interesy korzystających z usług kancelarii – byłby podział wypłaty na dwie części. Zakład ubezpieczeń, wzorem podzielonej płatności w VAT, przelewałby kwotę na dwa rachunki: wynagrodzenie dla kancelarii - na jej rachunek, a świadczenie należne osobie uprawnionej – bezpośrednio na konto tej osoby.

Podstawowym bowiem celem, który powinien przyświecać przy opracowywaniu projektu ustawy jest ograniczenie ryzyka zawłaszczenia świadczeń i odszkodowań należnych poszkodowanemu lub ubezpieczonemu, czyli przejęcia przez nieuczciwą kancelarię czy pośrednika odszkodowawczego wypłacanych poszkodowanemu przez ubezpieczycieli środków.

Można też rozważyć, wzorem rozwiązań zagranicznych, obciążanie nierzetelnie wywiązujących się ze swoich zobowiązań zakładów ubezpieczeń, kosztami związanymi z wynagrodzeniem (prowizją) kancelarii. Na takie rozwiązanie wskazał nawet Sąd Najwyższy, który w uchwale siedmiu sędziów z dnia 13 marca 2012 r. (sygn. akt III CZP 75/11) stwierdził, że uzasadnione i konieczne koszty pomocy świadczonej przez osobę mającą niezbędne kwalifikacje zawodowe, poniesione przez poszkodowanego w postępowaniu przedsądowym prowadzonym przez ubezpieczyciela, mogą w okolicznościach konkretnej sprawy stanowić szkodę majątkową podlegającą naprawieniu w ramach obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych.

Istnieją systemy prawne, które przewidują kompensację kosztów pełnomocnika w postępowaniu przedsądowym w ramach ubezpieczenia OC. W naszym systemie mamy obecnie wyżej przywołaną wykładnię Sądu Najwyższego, jednak może jest to czas, aby stworzyć precyzyjną regulację tego zagadnienia. W praktyce bowiem ubezpieczyciele – mimo

uchwały Sądu Najwyższego – piętrzą trudności przy dochodzeniu tego rodzaju roszczeń, stąd też w praktyce obrotu roszczenia te nie są egzekwowalne.

Kwestia regulacji wysokości prowizji jest dla Rzecznika drugorzędna w sytuacji, przyjęcia rozwiązania polegającego na obowiązku zapłaty odszkodowania i należnych świadczeń bezpośrednio na rachunek poszkodowanego lub rozdziału wypłaty odpowiednio na rachunek poszkodowanego i na rachunek tzw. kancelarii odszkodowawczej w części odpowiadającej wynagrodzeniu (prowizji). Dodatkowo mamy tutaj silną konkurencję cenową, która znacząco i z korzyścią dla poszkodowanych wpływa na kształtowanie cen za tego typu usług. W przypadku podtrzymania woli uregulowania wysokości prowizji do zastanowienia pozostawiam wprowadzenie skali progresywnej, czyli im wyższa kwota dochodzonych roszczeń - tym niższa prowizja. Pomogłoby to rozwiązać choć w części problem spraw z niskimi roszczeniami i opłacalności brania takich spraw przez kancelarie.

Projekt ustawy obejmuje tylko poszkodowanych, a więc poza regulacją pozostawiliby uprawnieni za takich umów ubezpieczenia jak: dobrowolne ubezpieczenia komunikacyjne, mieszkaniowe, ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, czy też osoby dochodzące roszczeń w związku z zaciągniętym kredytem walutowym. Zwracam uwagę, że kancelarie coraz powszechniej rozszerzają swoje usługi na innych obszarach.

Ustawa nie obejmuje także sytuacji dochodzenia roszczeń w ramach odpowiedzialności kontraktowej, w tym również odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie odszkodowania lub świadczenia.

Ponadto ustawa ma dotyczyć wszelkich roszczeń wynikających z czynu niedozwolonego. Należy sobie zdać sprawę, że takie ujęcie obejmuje również sytuacje w których roszczenia dochodzone są między osobami fizycznymi.

Przepis art. 4 projektu ustawy mówiący o określeniu stawek maksymalnych nie zawiera ustawowego określania dla Ministra Sprawiedliwości górnego pułapu takich stawek, co naraża przepis na zarzut niekonstytucyjności.

Dodatkowo przy rentach i kosztach leczenia Rzecznik opowiada się za tym aby uzyskanie wynagrodzenia było możliwe, tylko kiedy są to jedyne roszczenia uprawnionych; natomiast przy łączeniu roszczeń o świadczenie jednorazowe i okresowe, Rzecznik postuluje zakaz pobierania prowizji od świadczeń okresowych rent oraz zwrotu kosztów leczenia lub rehabilitacji.

Dla Rzecznika istotna jest również profesjonalizacja podmiotów, które miałyby zostać poddane regulacji. Warto uregulować choćby minimalne wymogi co do kwalifikacji

pracowników kancelarii, m.in. posiadania wiedzy prawniczej w szczególności jeżeli chodzi o zasady odpowiedzialności odszkodowawczej. Tę istotną kwestię niestety projekt pomija. Sprawy, którymi zajmują się kancelarie dotyczą bowiem skomplikowanych kwestii prawnych. Fachowość jest bardzo istotna, gdy mamy do czynienia z poszkodowanym, formułowaniem i dochodzeniem przysługujących im roszczeń. Odpowiednia wiedza zapobiegnie błędem czy nawet ewentualnym dalszym szkodom.

Rzecznik przesyła również do wykorzystania w dalszych pracach legislacyjnych już przekazywany wcześniej na ręce Senatorów projekt założeń do projektu ustawy o doradztwie odszkodowawczym opracowany uprzednio w Biurze Rzecznika Finansowego.

z poważaniem
Mich